

Sigues Altaveu!

**TALLER DE RÀDIO
I PREMSA**

Guia Didàctica

Sigues Altaveu!

ARTICLE 19 DELS DRETS HUMANS

Tot individu té dret a la llibertat d'opinió i d'expressió; aquest dret inclou el no ser molestat a causa de les seves opinions, el d'investigar i rebre informacions i opinions, i el de difondre-les, sense limitació de fronteres, per qualsevol mitjà d'expressió.

El taller de ràdio i premsa aproxima a l'alumnat de secundària a la realitat del periodisme, els reptes derivats de la globalització i la digitalització i la realitat dels professionals perseguits/des a causa de la difusió de certes notícies i dades.

L'objectiu del taller és conèixer aspectes clau sobre el desenvolupament d'un programa de ràdio o d'una publicació de premsa i ser capaç de generar una comunicació efectiva i rigorosa, tenint en compte els públics i aprofitant els recursos digitals.

Principis Educatius

SIGUES ALTAVEU! ES FONAMENTA EN ELS SEGÜENTS PRINCIPIS EDUCATIUS:

RIGOR CONCEPTUAL

El rigor conceptual resulta clau per desenvolupar el pensament crític i les competències lligades al desenvolupament de competències comunicatives. Aquesta proposta aproxima a l'alumnat a la terminologia específica relativa a la defensa dels drets humans, a l'activisme i a les polítiques globals impulsades pels organismes internacionals.

VINCULACIÓ AMB L'ENTORN

La col·laboració de l'escola amb agents culturals i educatius del seu entorn permet no només que aquests agents intervinguin sobre un grup concret d'alumnat, sinó que la cultura formi part de la vida quotidiana de les persones, promovent el valor per la cultura i la seva democratització.

INTERDISCIPLINARIETAT

Les ciències socials i les arts permeten la connexió entre sabers i aprenentatges de naturalesa diversa que tenen lloc a l'escola, i que sovint es presenten segmentats en assignatures i àrees. Així mateix, els mateixos llenguatges artístics possibiliten el treball interdisciplinari i l'aprenentatge per projectes.

EXPERIÈNCIES EDUCATIVES TRANSFORMADORES

El disseny d'experiències educatives ha de proporcionar a l'alumnat l'adquisició de competències que els permetin participar com a ciutadans de ple dret. Per això, cal crear experiències educatives que permetin l'aplicació de coneixement i facilitin la transferència d'aprenentatges al dia a dia de l'alumnat.

INCLUSIÓ I DIVERSITAT

La cultura i l'educació permeten aproximar de forma efectiva aspectes d'inclusió i diversitat, oferint un espai d'experimentació, reflexió i expressió obert a diferents opinions, maneres de fer i pensar.

OBERTURA A NOUS LLENGUATGES

L'accés a la cultura permet la incorporació de nous aprenentatges i, per tant, la comprensió de les diferents manifestacions culturals. L'experiència artística és un recurs únic per interpretar i entendre el món que ens envolta.

Fases: Sigues Altaveu!

El taller s'estructura en dues fases pedagògiques, que es focalitzen en la descoberta, el pensament crític i la creativitat amb l'objectiu de generar una experiència educativa transformadora que posi l'alumnat en el centre i que el situï en la realitat del periodisme rigorós d'avantguarda.

FASE 1: EXPLORACIÓ

La globalització i el món digital han canviat radicalment la forma de produir i comunicar notícies. Aquests fets units al creixent ús de les xarxes socials com a fonts d'informació i la cultura "fes-ho tu mateix", han democratitzat la difusió de les opinions i idees, però també han generat una creixent desinformació i falta de rigor de dades i fets. En aquesta fase, explorarem alguns aspectes clau del periodisme i la radiodifusió actuals per prendre consciència sobre la importància de la veracitat i el rigor periodístic.

FASE 2: PERIODISME D'ACCIÓ

El desenvolupament de projectes vinculats a la ràdio i/o a la premsa ajuden a comprendre l'entorn i donar visibilitat a certes problemàtiques. A la vegada, es desenvolupen habilitats socials vinculades a la comunicació, el lideratge, el treball en equip i també aquelles competències relacionades amb la innovació, la creativitat i el pensament crític que ajuden a millorar la confiança i sentit de pertinença al grup i a la comunitat.

Resum d'activitats

Fase 1: Exploració

Activitat 1

NOTÍCIES FALSES?!

DURADA: 1h.

TIPOLOGIA D'AGRUPACIÓ: gran grup/
individual.

FACILITADORS: docent.

Activitat 2

DESCOBREIX L'ENGANY

DURADA: 1.30h

TIPOLOGIA D'AGRUPACIÓ: petit grup

FACILITADORS: docent

Fase 2: Periodisme d'acció

Activitat 1

SOM GENT D'ACCIÓ

DURADA: 1-2h.

TIPOLOGIA D'AGRUPACIÓ: activitat
grupal.

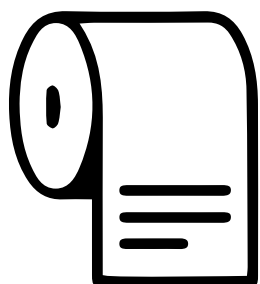
FACILITADORS: docent + expert/a en
ràdio/premsa.

Fase 1: Exploració

En la fase de recerca s'exploren alguns conceptes bàsics sobre les notícies falses i els seus mecanismes de funcionament amb l'objectiu de comprendre aquest fenomen i el seu impacte a escala global. A continuació es proposen algunes activitats que serveixen per aproximar-se a la realitat i explorar recursos que estan a l'abast de tothom:

Activitat 1

NOTÍCIES FALSES?!

OBJECTIUS:

- Conèixer el fenomen de les notícies falses (*fake news*).
- Aplicar el pensament crític per valorar les notícies.
- Reflexionar sobre l'impacte de les mateixes a la nostra societat.

DURADA: 1h.

TIPOLOGIA D'AGRUPACIÓ: gran grup/ individual.

FACILITADORS: docent.

COMPETÈNCIES:

C. Àmbit de cultura i valors:

- Analitzar críticament l'entorn (natural, científicotecnològic, social, polític, cultural) des de la perspectiva ètica, individualment i de manera col·lectiva.
- Realitzar activitats de participació i de col·laboració de promoguin actituds de compromís i democràtiques.

C. Àmbit digital:

- Construir nou coneixement personal mitjançant estratègies de tractament de la informació amb el suport d'aplicacions digitals.

C. Àmbit social:

- Analitzar els canvis i les continuïtats dels fets o fenòmens històrics per comprendre'n la causalitat històrica.
- Formar-se un criteri propi sobre problemes socials rellevants per desenvolupar el pensament crític.

DESENVOLUPAMENT METODOLÒGIC:

Passa 1: Descobreix què son les *fake news*?

<https://www.bbc.com/mundo/noticias-45561204>

Les notícies falses són notícies fabricades i que s'han provat com falses, normalment fetes per a perjudicar altres persones i moltes vegades amb interessos polítics o lucratiu. Segons el professor d'història Sam Wineburg (Universitat de Stanford – USA) les notícies falses sempre han existit, però en el passat, eren reproduïdes en diaris que circulaven de mà en mà. Avui dia, una notícia falsa, es pot viralitzar a l'instant perquè les xarxes socials tenen un gran abast i generen més productors/es d'informació.

El fenomen va començar a analitzar-se més de prop amb la propagació de notícies falses durant les eleccions estatunidenques de 2016, quan Donald Trump va ser elegit per a la presidència del país. Va ser també aleshores quan el terme *fake news* (notícies falses) va començar a ser usat. Hi ha recerques que diuen que les notícies falses que van circular en les xarxes socials durant aquest moment van poder influenciar el resultat d'aquestes eleccions presidencials.

Passa 2: Mira l'entrevista amb Marc Amorós per entendre com funcionen les notícies falses. I reflexiona:

- Creus que has compartit alguna vegada notícies falses?
- Què és per a tu un mitjà rigorós? Quins criteris utilitzes per valorar una notícia?
- Quin impacte creus que poden tenir entre la gent jove?

<https://www.youtube.com/watch?v=Jk8UeOhPdIQ>

Què són les *fake news*?

Veure del minut 2.57 al 3.52.

Infocalipsis - Credibilitat de les *fake news*

Veure del minut 4.58 al 5.52.

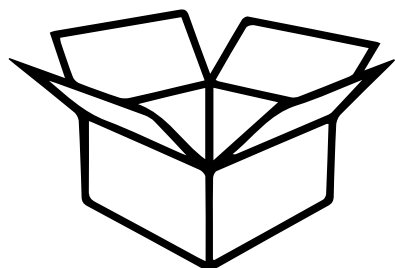
Per què ens creiem les *fake news*?

Veure del minut 6.30 al 8.46.

Qui treu benefici de les *fake news*?

Veure del minut 10.00 al 12.11.

Activitat 2

DESCOBREIX L'ENGANY

OBJECTIUS:

- Aplicar el pensament crític per valorar les notícies.
- Reflexionar sobre l'impacte de les mateixes a la nostra societat.
- Incorporar recursos digitals per valorar informació i/o dades.

DURADA: 1.30h

TIPOLOGIA D'AGRUPACIÓ: petit grup

FACILITADORS: docent

COMPETÈNCIES:

C. Àmbit de cultura i valors:

- Actuar amb autonomia en la presa de decisions i ser responsable dels propis actes.
- Analitzar críticament l'entorn (natural, científicotecnològic, social, polític, cultural) des de la perspectiva ètica, individualment i de manera col·lectiva.
- Realitzar activitats de participació i de col·laboració de promoguin actituds de compromís i democràtiques.

C. Àmbit digital:

- Cercar, contrastar i seleccionar informació digital adequada per al treball a realitzar, tot considerant diverses fonts i mitjans digitals.
- Construir nou coneixement personal mitjançant estratègies de tractament de la informació amb el suport d'aplicacions digitals.

C. Àmbit lingüístic:

- Desenvolupar estratègies de cerca i gestió de la informació per adquirir coneixement.

C. Àmbit social:

- Analitzar els canvis i les continuïtats dels fets o fenòmens històrics per comprendre'n la causalitat històrica.
- Formar-se un criteri propi sobre problemes socials rellevants per desenvolupar el pensament crític.
- Participar activament i de manera compromesa en projectes per exercir drets, deures i responsabilitats propis d'una societat democràtica.
- Pronunciar-se i comprometre's en la defensa de la justícia, la llibertat i la igualtat entre homes i dones.

C. Àmbit personal i social:

- - Conèixer i posar en pràctica estratègies i hàbits que intervenen en el propi aprenentatge.

DESENVOLUPAMENT METODOLÒGIC:

Passa 1: Busca una notícia a les xarxes o a algun mitjà periodístic i aplica els següents criteris per valorar si es tracta d'una notícia falsa*.

1. QUÈ HI HA MÉS ENLLÀ DEL TITULAR?

Abans de compartir, llegeix la notícia completa. Podràs descobrir si hi ha coses poc clares que et generin dubtes, o si fins i tot el cos contradiu el titular.

2. QUIN MITJÀ HO PUBLICA?

Si és una cadena de WhatsApp sense cap autoria o enllaç a algun mitjà, segurament és una informació falsa. Si apareix un mitjà, busca'l en algun cercador per veure qui en són els propietaris o quin biaix ideològic té. Si reps una captura de pantalla, entra al web del mitjà per buscar la notícia publicada.

3. QUINA ÉS LA DATA DE LA NOTÍCIA?

A vegades, ens trobem que es tornen a difondre notícies del passat fent-les passar per actuals o tretes de context per revifar algun debat públic. O, a vegades, s'incorporen elements falsos a notícies ja publicades. Assegurem-nos de la data de publicació i contrastem-ho amb altres notícies.

4. CONEC L'AUTOR O AUTORA?

Si no coneixes l'autor o autora, cerca el seu nom en algun cercador per veure quins altres treballs ha fet o si treballa per a altres mitjans, empreses o institucions.

Apareixen declaracions de personatges sense data ni context? ¿Es donen xifres o dades de suposades investigacions? Si cerquem aquestes informacions, trobarem si tenen sentit o són inventades.

6. L'HAN PUBLICAT ALTRES MITJANS?

Si la informació és real, és molt probable que altres mitjans confiablès l'hagin reproduït. Per tant, posant el títol o les paraules clau del títol en qualsevol cercador, n'hauries de trobar altres enllaços o referències.

7.D'ON SURTEN LES IMATGES?

Si una foto et fa dubtar, pots fer una cerca inversa d'imatges i comprovar si altres llocs la van reproduir. Pots desar la foto i pujar-la a [google.com](https://www.google.com) o a [reverse.photos](https://www.reverse.photos).

8.D'ON SURTEN LES IMATGES?

També podem comprovar fent una cerca inversa a YouTube si els vídeos que ens envien són realment d'una notícia que acaba de passar o ens ho volen fer creure, però ja han estat utilitzats per a altres temes anteriorment.

9. EL LLOC I LA METEOROLOGIA ENS DONEN PISTES?

De vegades, si no trobem rastre d'un vídeo o d'una foto a la xarxa, podem detectar si és un contingut fals amb dues comprovacions molt senzilles: mirant quin temps feia en el lloc i moment en què suposadament van ocórrer els fets i veure si coincideix amb la foto/vídeo; o també buscant al Google Street View si, en aquella localització, els edificis o comerços coincideixen.

*Font: <https://www.media.cat/2020/03/13/autoverificador-identificar-informacions-falses/>

Passa 2: Si tens una competència d'anglès B2 et convidem a jugar al següent joc digital per explorar el món de les notícies falses i veure com s'activen alguns dels mecanismes que les fan tan efectives.

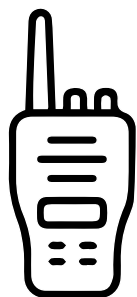
<https://www.getbadnews.com/#intro>

Fase 2: Periodisme d'acció

En la fase d'acció creativa es desenvoluparà un programa de ràdio amb el suport d'un expert/a en el tema. D'aquesta manera, s'aplicaran de forma creativa els coneixements adquirits en les fases anteriors. A continuació es proposen les activitats corresponents a aquesta fase:

Activitat 1

SOM GENT D'ACCIÓ!

OBJECTIUS:

- Ser capaç d'organitzar el pensament i les idees combinant dues formes d'expressió: sonora, visual i textual.
- Fer un ús acurat del llenguatge.
- Comunicar de forma efectiva idees claus.
- Apreciar i comprendre el funcionament d'un mitjà de comunicació.

DURADA: 1-2h.

TIPOLOGIA D'AGRUPACIÓ: activitat grupal.

FACILITADORS: docent + expert/a en ràdio/premsa.

COMPETÈNCIES:

C. Àmbit artístic:

- Fer ús del coneixement artístic i de les seves produccions com a mitjà de cohesió i d'acció prosocial.

C. Àmbit de cultura i valors:

- Assumir actituds ètiques derivades de la Declaració dels Drets Humans.
- Realitzar activitats de participació i de col·laboració de promoguin actituds de compromís i democràtiques.

C. Àmbit lingüístic:

- Planificar l'escrit d'acord amb la situació comunicativa (receptor, intenció) i a partir de la generació d'idees i la seva organització.
- Implicar-se activament i reflexivament en interaccions orals amb una actitud dialogant i d'escolta.

C. Àmbit social:

- Formar-se un criteri propi sobre problemes socials rellevants per desenvolupar el pensament crític.
- Pronunciar-se i comprometre's en la defensa de la justícia, la llibertat i la igualtat entre homes i dones.

C. Àmbit personal i social:

- Conèixer i posar en pràctica estratègies i hàbits que intervenen en el propi aprenentatge.
- Prendre consciència d'un mateix i implicar-se en el procés de creixement personal.

DESENVOLUPAMENT METODOLÒGIC:

Passa 1: Descobreix què és el programa escriptor acollit visitant la pàgina del PEN Català i els escriptors/res i periodistes que hi ha participat, així com els guanyadors/es del Premi Veu Lliure.

<https://www.pencatala.cat/programes/escriptor-acollit/>

<https://www.pencatala.cat/programes/llibertat-dexpressio/premi-veu-lliure/>

Passa 2: Visualitza el següent vídeo on s'explica com són acollits els escriptors/artistes.

<https://www.youtube.com/watch?v=q0Ro66QxHcY>

Passa 3: Segueix les instruccions de l'especialista en ràdio i premsa per desenvolupar un programa o publicació.

Altres recursos

Per saber més i obtenir altres recursos educatius per combatre la desinformació a l'aula:

<https://diarieducacio.cat/educacio-en-xarxes-i-tecnologia/2021/06/18/quatre-projectes-per-a-combatre-la-desinformacio-des-de-laula/>

<https://firstdraftnews.org/recursos-en-espanol/#guias>

Per entendre les notícies falses de forma gamificada (en anglès):

<https://www.getbadnews.com/#intro>

Per saber si una dada és falsa o no (anglès):

<https://fullfact.org/>

Per estar informat/da a nivell educatiu notícies falses (en anglès):

<https://educationpost.org/tag/fake-news/>

Per conèixer organitzacions que es dediquen a combatre notícies falses:

<https://www.media.cat/>

<https://www.voicesofyouth.org/tag/fake-news>

<https://maldita.es/>

<https://www.newtral.es/#seccion-te-lo-explicamos>

PEN Català

C/ Canuda, 6, 5è

08002 Barcelona

Tel. + 34 93 318 32 98

Mov. + 34 680 99 05 79

pen@pencatala.cat

www.pencatala.cat